

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Jawna z siedzibą w K. wystąpiła przeciwko Miastu Ł. – Zarządowi Dróg i Transportu w Ł. o zapłatę kwoty 219.380 zł tytułem kary z umownej wynikającej z łączącej strony umowy z dnia 11 sierpnia 2017r., zawartej na skutek przetargu nieograniczonego, której przedmiotem było „przeprowadzenie badań potoków pasażerskich na wszystkich liniach komunikacyjnych dziennych i nocnych, autobusowych i tramwajowych”.

Powód podnosił, że wyłączną winę za niewykonanie umowy ponosi pozwany, który nie współdziałał przy realizacji zleconego zadania w zakresie dostarczenia w określonym terminie niezbędnej do wykonania umowy dokumentacji w postaci aktualnych, szczegółowych rozkładów jazdy i danych dotyczących tzw. odległości międzyprzystankowych, a stanowiącej dla powoda podstawę do ustalenia, ile osób będzie musiał zatrudnić do wykonania badań. Zdaniem powoda, w takich okolicznościach został on pozbawiony przez pozwanego możliwości należytego wywiązania się ze zobowiązania,

w konsekwencji czego odstąpił od umowy.

(pozew k. 3-9)

W odpowiedzi na pozew Miasto Ł. - Zarząd Dróg i Transportu w Ł. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Zdaniem pozwanego, powodowa spółka już na etapie przetargu i podpisania umowy dysponowała aktualnymi danymi umożliwiającymi przeliczenie, ile osób będzie musiała zatrudnić do przeprowadzenia zleconych w umowie badań, dane te były nadto aktualizowane na bieżąco w toku realizacji zadania, zaś żądane przez powoda informacje o odległościach międzyprzystankowych nie były potrzebne wykonawcy do przeprowadzenia pomiarów, lecz były niezbędne dopiero do analizy ich końcowych wyników. Pozwany zarzucał powodowi, że zbyt późno przystąpił do rekrutacji pracowników, ponieważ działania w tym zakresie mógł podjąć już w momencie podpisania umowy, a rozpoczął je dopiero w połowie września 2017r., wobec czego jego szanse na znalezienie odpowiedniej liczby chętnych do wzięcia udziału w realizacji przedsięwzięcia były niewielkie.

(odpowieź na pozew k. 97-99)

Sąd ustalił co następuje:

Na mocy umowy z dnia 11 sierpnia 2017 r. Nr (...)Miasto Ł. – Zarząd Dróg i Transportu w Ł., w wyniku przeprowadzonego przetargu nieograniczonego ogłoszonego w styczniu 2017 r., zlecił zamawiającemu (...) Spółce Jawnej w K. wykonanie zamówienia polegającego na przeprowadzeniu całodziennych badań potoków pasażerskich na określonych przez zamawiającego liniach komunikacyjnych dziennych i nocnych autobusowych i tramwajowych (§1 pkt.1).

(dowód: umowa k. 20-24; formularz oferty do celów przetargu k. 25-27)

Zakres zamówienia obejmował: powielanie druków formularza z załącznika B Opisu Przedmiotu Zamówienia (OPZ) w ilości niezbędnej do wykonania badania; przeprowadzenie całodobowych badań marketingowych popytu na wszystkich liniach komunikacyjnych dziennych i nocnych autobusowych i tramwajowych, polegających na określeniu liczby osób wsiadających, wysiadających oraz pozostających w pojeździe na wszystkich przystankach badanych linii w drodze obserwacji i notowania liczby pasażerów korzystających z linii; zestawienie wyników obserwacji dla każdej linii autobusowej i tramwajowej wg załącznika D do OPZ; wykonanie analizy pomiarów napelnienia poprzez: określenie podaży usług przewozowych z uwzględnieniem gabarytów poszczególnych pojazdów w odniesieniu do przyjętej pojemności przestrzeni pasażerskiej pojazdów, wyliczenie wskaźników zgodnie z zestawieniem zawartym w załączniku

C do OPZ, określenie popytu na przewozy dla poszczególnych linii komunikacyjnych, określenie częstotliwości kursowania pojazdów dla każdej linii komunikacyjnej w zależności od wykonanego pomiaru napełnienia pojazdów (§1 pkt.2).

Umowa nakładała na wszystkich uczestników pomiarów obowiązek wzięcia udziału w szkoleniu zorganizowanym przez wykonawcę na jego koszt (§1 pkt.2 ppkt.3).

Całkowite ryczałtowe wynagrodzenie za wykonanie czynności będących przedmiotem umowy ustalono na kwotę 1.096.900,00 zł brutto, w tym VAT (§4 pkt. 1).

Strony określiły następujące terminy wykonania przedmiotu zamówienia:

- przeprowadzenie obserwacji w dniach 2 – 22 października 2017r.,
- przekazanie zamawiającemu wyników przeprowadzonych obserwacji oraz analizy pomiarów – do 10 listopada 2017r.,

Końcowy termin wykonania umowy wraz z odbiorem i przekazaniem opracowanych wyników badań wyznaczono na dzień 30 listopada 2017 r., przy czym wykonawca zobowiązany był przekazać zamawiającemu harmonogram badań z minimum tygodniowym wyprzedzeniem przed rozpoczęciem badań (§8 pkt 3, § 1ust. 2 pkt. 6).

Wykonawca zobowiązał się do przedstawienia zamawiającemu harmonogramu badań z minimum tygodniowym wyprzedzeniem przed rozpoczęciem badań (§1 pkt.2 ppkt.6).

(dowód: umowa k. 20-24)

Umowa przewidywała również współdziałanie strony pozwanej przy realizacji przedmiotu umowy. Powód zobowiązał się do wykonania badań w dni robocze, soboty i niedziele ciągu 24. 710 tzw. „wozogodzin” z zachowaniem odpowiedniego podziału na wiązki linii, **w oparciu o rozkłady jazdy i odległości międzyprzystankowe** udostępnione i zatwierdzone przez zamawiającego, z zastrzeżeniem jego obowiązku dostarczania wykonawcy informacji dotyczących zmian w rozkładzie jazdy w okresie prowadzenia badań (§1 pkt. 2 ppkt. 1 i ppkt. 2). Z kolei zamawiający zobowiązał się do udostępnienia posiadanych materiałów, które mogłyby być pomocne przy wykonywaniu prac będących przedmiotem umowy (§2).

(dowód: umowa k. 20-24)

Powodowa spółka podzieliła realizację projektu na 3 etapy. Pierwszy z nich – przygotowawczy, obejmował opracowanie stosownych plików do bazy danych, do czego potrzebne były dane dotyczące rozkładu jazdy autobusów i tramwajów, konieczne do wyliczenia parametrów zamówionych przez pozwanego – obliczenia długości trasy, średniej długości przejazdu pasażera. Dane te były też niezbędne do przygotowania **harmonogramu badań w celu zapewnienia odpowiedniej liczby ludzi do badań terenowych**. Na podstawie informacji dotyczących godzin odjazdów poszczególnych kursów, tras i czasów przejazdów, a także tego, ile brygad jeździ na danej linii, możliwe było wyliczenie ilości roboczogodzin dla każdej linii komunikacyjnej, po to by ustalić, ile osób i w jakich godzinach ma podjąć pracę. Etap drugi obejmował koordynację badań terenowych (w tym szkolenia), a etap trzeci - nadzór baz danych (prowadzenie danych do bazy). Do koordynacji wszystkich czynności związanych z całościowym wykonaniem umowy na wszystkich trzech etapach powodowa spółka zatrudniła jednego pracownika K. C..

(dowód: instrukcja przygotowania pomiarów napełnień w komunikacji zbiorowe k. 31-32; zeznania świadka K. C., adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184)

O konieczności przekazania danych rozkładowych powód sygnalizował pozwanemu już w chwili zawarcia umowy, tj. 11 sierpnia 2017r., uzyskując informację, iż będą one dostępne na przełomie sierpnia i września.

(dowód: zeznania A. F., adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185)

W zakresie ustaleń dotyczących realizacji umowy strony prowadziły ze sobą korespondencję mailową.

W dniu **23 sierpnia 2017 r.** powód wezwał pozwanego do przekazania rozkładów jazdy planowanych do realizacji od września 2017 r., wskazując, że są one niezbędne do rozpoczęcia prac przygotowawczych i sporządzenia harmonogramu pomiarów. W odpowiedzi pozwany, mailem z dnia **30 sierpnia 2017 r.**, przekazał powodowi tzw. „brygadówki” będące uproszczonym zestawieniem rozkładów jazdy poszczególnych linii, które miały obowiązywać od września 2017 r., obejmujące godziny wyjazdów z pętli (bez podania godzin odjazdów z poszczególnych przystanków). Jednocześnie strona pozwana poinformowała, iż te niepełne dane i tak ulegną zmianie ze względu na planowane w okresie wrześniowym prace inwestycyjno-remontowe na terenie Miasta Ł., które miały wpłynąć na zmianę rozkładów ponad połowy linii tramwajowych zbiorowego transportu Ł.. Dnia **31 sierpnia 2017 r.** powód poinformował pozwanego, że niezbędny czas pomiędzy dostarczeniem rozkładów jazdy a przygotowaniem harmonogramów (których wykonanie powinno nastąpić najpóźniej do 25 września 2017 r.) wynosi dwa tygodnie, co oznacza, że wszystkie dane rozkładowe powinny zostać przekazane najpóźniej do 11 września 2017 r. Powód wskazał, że od tego dnia planuje uruchomić kampanię reklamową w środkach komunikacji zbiorowej, rekrutację pracowników i zapisy na poszczególne pomiary. Pozwany nie przesłał powodowi w określonym terminie szczegółowych rozkładów jazdy. W korespondencji mailowej z dnia **14 września 2017 r.** pozwany dostarczył kolejny rozkład „brygadówek” linii autobusowych, powód przesłał pozwanemu zapytanie dotyczące październikowych rozkładów jazdy, na co pozwany odpowiedział, że „do końca przyszłego tygodnia powinniśmy się wyrobić”. Następnie mailem z dnia **18 września 2017 r.** powód przypomniał pozwanemu o konieczności dostarczenia informacji o liniach z wrześniowych rozkładów jazdy. W odpowiedzi pozwany w dniu **19 września 2017 r.** przekazał mailowo wykaz linii autobusowych i tramwajowych z podziałem na te, które będą bez zmian i te które będą się jeszcze zmieniać. Z uwagi na to, że przesłane dane były niepełne, powód samego dnia zwrócił się do pozwanego z prośbą o uzupełnienie tras linii wraz z kodem przystankowym w pierwszej kolejności dla linii, których rozkłady nie ulegną zmianie w październiku. Pozwany mailem z dnia **20 września 2017 r.** poinformował powoda, że od 1 października 2017 r. zmieni się rozkład linii nr 92, załączając „brygadówkę” tej linii bez nowego kompletnego rozkładu jazdy.

(dowód: korespondencja mailowa k. 52,54,56,58,60,62,66; zeznania A. F. adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185; instrukcja k. 31)

Skala projektu była duża. Do przeprowadzenia badań koniecznym było zwerbowanie 350 pracowników. Poszukiwania osób zainteresowanych pracą przy badaniach rozpoczęły się na przełomie sierpnia i września 2017r. Powód utworzył stronę internetową (...) na której umieszczał na bieżąco informacje dotyczące rekrutacji. Zamieścił także ogłoszenia o rekrutacji na portalu społecznościowym F. i na portalu biurokarier.uni.lodz.pl. oraz zlecił wykonanie materiałów reklamowych związanych z prowadzonym badaniem (naklejek i plakatów), które następnie zamieścił w pojazdach komunikacji zbiorowej kursujących na terenie Miasta Ł. i Aglomeracji. Zorganizował nadto odpłatną kampanię reklamową w Radiu (...), w okresie od 22 do 29 września trzykrotnie zamieścił ogłoszenie o naborze pracowników na portalu ogłoszenia.gratka.pl.,

(okoliczności bezsporne; zeznania świadka K. C. adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184; zeznania A. F. adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185; printscreen strony F. k. 40; printscreen biurokarier.uni.lodz.pl k. 42; faktura k. 50; printscreen ogłoszenia.gratka.pl. k. 44; faktura k. 48)

W dniu 21 września 2017r. odbyło się spotkanie współwłaścicielki powodowej spółki (...) z kadrą kierowniczą Zarządu Dróg i Transportu w Ł.. Strony poczyniły ustne ustalenia na okoliczność dalszej współpracy, w ramach których, przedstawiciele pozwanego wyrazili zgodę na propozycję kontrahenta, aby sporządzić harmonogram badań jedynie dla tych linii, których rozkłady jazdy miały nie ulec zmianie.

Powód sporządził taki harmonogram, zamieścił go w ciągu weekendu w internecie i rozdysponował pracę między osoby, które zapisały się jako chętne do wykonania pomiarów. W poniedziałek, 25 września 2017 r. pozwany

zawiadomił A. F., że zmienił decyzję i nie wyraża zgody na cząstkowe badanie wiązek komunikacyjnych. W odpowiedzi, w mailu z dnia 25 września 2017 r. strona powodowa wyznaczyła pozwanemu ostateczny termin na przekazanie wszystkich, kompletnych materiałów niezbędnych do przygotowania przedmiotu umowy do dnia 26 września 2017 r. pod rygorem odstąpienia od umowy. Następnego dnia pozwany przesłał powodowi większość rozkładów jazdy (brakowało rozkładów dotyczących 3 linii) bez danych dotyczących odległości między przystankami i nie wyraził zgody na wydłużenie terminów umownych. Na ten moment w bazie powoda figurowało ok. 340 osób chętnych do pracy przy projekcie w charakterze obserwatorów. Co najmniej 70 z nich było już wówczas przeszkolonych przez powoda. W związku z zaistniałą sytuacją powód ściągnął ze strony internetowej zamieszczony tam harmonogram badań i poinformował pracowników o odwołaniu terminów badań. Sytuacja negatywnie wpłynęła na wizerunek spółki. Część osób zapisanych w bazie jako potencjalni pracownicy wycofała się z zamiaru pracy przy realizacji projektu.

(zeznania A. F. adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185; zeznania świadka K. C. adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184; wiadomość mailowa strony powodowej wraz z załączonym harmonogramem badań k. 69, k. 72-78; wiadomość mailowa strony pozwanej k. 80)

Okres pomiędzy 25 września, a 2 października - dniem rozpoczęcia pomiarów zgodnie z umową, strona powodowa zamierzała przeznaczyć na wydrukowanie i przekazanie zatrudnionym pracownikom materiałów pomiarowych w postaci teczki pomiarowej wyposażonej w arkusze pomiarowe oraz instrukcji przeprowadzenia badań. Według wyliczeń strony powodowej prace te obejmowały przygotowanie 40.000 teczek i wydrukowanie ok. 25000 arkuszy pomiarowych.

(dowód: printscreen z panelu administracyjnego - strona startowa k. 34; printscreen panelu administracyjnego systemu badań z wykazem nadchodzących pomiarów na 5.01.2018 k. 36; printscreen z panelu administracyjnego z wykazem użytkowników na 5.01.2018 k. 38; zeznania świadka K. C. - protokół z rozprawy z dnia 13.09.2018 r. [adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184])

Do dnia 25 września 2017 r. - czyli do dnia, w którym upłynął ostatni dzień na przekazanie harmonogramów w przewidzianym umową terminie (§1 pkt.2 ppkt.6) pozwany przekazał powodowi 50% szczegółowych rozkładów jazdy autobusów i tramwajów linii, które miały być objęte zakresem badań. Brak tych danych utrudniał szybką rekrutację pracowników, ponieważ nie było wiadomo, w jakich godzinach mieliby oni pracować. Organizacja pracy osób, które miały wykonywać pomiary polegała bowiem na tym, że rekrutowane osoby zapisywały się na konkretny termin. Wykonawca nie rekrutował pracowników w sposób zapewniający ich dyspozycyjność przez cały okres prowadzenia badań, lecz w ten sposób, że dysponując siatką godzin w określonych terminach, poszczególne osoby zgłaszały się na termin wybrany przez siebie.

(zeznania A. F. adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185; zeznania świadka K. C. adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184; printscreen z panelu administracyjnego k. 34, 36 i 38)

Dane dotyczące odległości między przystankami, których pozwany nie przekazał powodowi, były niezbędne dopiero po zakończeniu badań terenowych do analizy ich wyników i miały na celu przyspieszyć proces wprowadzania danych z ankiet papierowych do elektronicznej bazy danych.

Dane przekazane przez pozwanego, którymi dysponował powód bez danych dotyczących odległości między przystankami, były wystarczające do opracowania harmonogramu badań przy założeniu, że nie ulegną one zmianie.

Powodowi zależało na uzyskaniu danych dotyczących odległości między przystankami ze względów technicznych. Powód miał świadomość zagrożenia, że ilość danych uzyskanych w wyniku badań jest tak obszerna, że zatrudniony do realizacji zdania jeden pracownik mógłby nie poradzić sobie z uzupełnianiem baz w systemie elektronicznym o dane dotyczące odległości międzyprzystankowych w 3-tygodniowym okresie między zakończeniem badań terenowych (22 października 2017r.) a ostatecznym terminem przekazania wyników przeprowadzonych obserwacji oraz analizy pomiarów (10 listopada 2017r.), wynikających z zapisów umowy (§8).

(zeznania świadka K. C. adn.: 00:04:33-00:26:59 k. 183v.-184)

Ogółem w przygotowanie projektu – kampanię reklamową, wynajęcie lokalu w Ł., uruchomienie strony internetowej, zakup materiałów promocyjnych, identyfikatorów, powodowa spółka zainwestowała 30.000 zł.

(zeznania A. F. adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185; faktura VAT k. 46; faktura k. 48 faktura k. 50)

Umowa z dnia 11 sierpnia 2017r. zawierała ustalenie dotyczące wypowiedzenia umowy i możliwości naliczania kar umownych.

Strony ustaliły , że:

1) wykonawca zapłaci zamawiającemu kary umowne:

a) za odstąpienie od umowy z przyczyn zależnych od wykonawcy w wysokości 20% całkowitego wynagrodzenia brutto, o którym mowa w §4 ust. 1 umowy,

b) z tytułu opóźnienia w dostarczeniu przedmiotu umowy, o którym mowa w §1 w wysokości 3% całkowitego wynagrodzenia brutto a każdy dzień kalendarzowy opóźnienia, przy czym kara ta będzie naliczana za każdy dzień opóźnienia z § 8 (§10 ust. 1.1);

2) zamawiający zapłaci wykonawcy karę umowną z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn zależnych od zamawiającego w wysokości 20% całkowitego wynagrodzenia brutto, o którym mowa w §4 ust. 1 umowy (§10 ust. 1.2),

3) w przypadku stwierdzenia nienależytego wykonania usług, w tym fałszerstwa badań, wykonawca będzie zobowiązany do zapłaty zamawiającemu kary umownej w wysokości 2% wartości wynagrodzenia brutto, o którym mowa w §4 ust. 1 umowy za każdy przypadek stwierdzonego nienależytego wykonania przedmiotu umowy, przy czym jednocześnie zamawiającemu przysługiwać będzie możliwość odstąpienia od umowy w trybie natychmiastowym, bez wzywania wykonawcy do usunięcia naruszeń (§10 ust. 2).

W umowie wskazano, że termin płatności wszystkich zastrzeżonych w umowie kar wynosi 3 dni od daty doręczenia wykonawcy noty księgowej (§10 ust.4).

W umowie zastrzeżono, że:

1) Zamawiającemu przysługuje prawo do odstąpienia od umowy:

a) w przypadku realizacji zamówienia w sposób niegodny z umową , po uprzednim bezskutecznym wezwaniu wykonawcy do usunięcia naruszeń i upływie terminu wskazanego w wezwaniu (§11 ust. 1.1 lit. b),

b) w przypadku wskazanym §10 ust. 2 (§11 ust. 1.1 lit. d);

2) wykonawcy przysługuje prawo do odstąpienia od umowy jeżeli:

a) zamawiający odmawia bez uzasadnionej przyczyny odbioru przedmiotu umowy lub odmawia podpisania protokołu odbioru,

b) zamawiający zawiadomi wykonawcę, iż wobec zaistnienia uprzednio nie przewidzianych okoliczności nie będzie mógł spełnić swoich zobowiązań umownych wobec wykonawcy (§11 ust. 1.2).

(dowód: umowa k. 20-24)

Pismem z dnia 2 października 2017 r., doręczonym w dniu 4 października 2017 r. pozwany poinformował powoda, iż z dniem 2 października 2017r. odstępuje on od Umowy z dnia 11 sierpnia 2017 r. ze względu na nierozpoczęcie badań

będących przedmiotem umowy z dnia 11 sierpnia 2017r. w terminie określonym w §8 ust. 1 (tj. do dnia 2 października 2017r.) oraz nieprzedstawienie harmonogramu badań w terminie wynikającym z §2 ust. 2 pkt. 6 (tj. do 25 września 2017r.).

(dowód: pismo pozwanego wraz z potwierdzeniem doręczenia k. 107)

Pismem z dnia 3 października 2017 r., doręczonym pozwanemu w dniu 6 października 2017r. powód oświadczył pozwanemu, że odstępuje od umowy z winy zamawiającego z uwagi na niespełnienie przez niego świadczenia wzajemnego określonego w §1 ust.2 pkt.2 lit. j), nakładającego na pozwanego obowiązek przekazania rozkładów jazdy i odległości międzyprzystankowych, niezbędnych do wykonania umowy przez wykonawcę i poinformował pozwanego, iż w związku z nienależytym wykonaniem zobowiązania, poniósł on szkodę w wysokości 29.521,82 zł stanowiącej sumę kosztów poniesionych na kampanię reklamową i wynajem lokalu.

Następnie powód naliczył stronie pozwanej karę umowną w kwocie 219 380 zł za odstąpienie od umowy zgodnie z §10 ust.1 pkt. 1.1 (lita) umowy z dnia 11 sierpnia 2017r.

(dowód: odstąpienie od umowy wraz z potwierdzeniem doręczenia k. 82-84; nota księgową k. 86)

Miasto Ł. – Zarząd Dróg i Transportu w Ł. w piśmie z dnia 25 października 2017 r. poinformowało powodową spółkę, iż nie uznaje złożonego przez nią odstąpienia od umowy ze względu na to, że to pozwany jako pierwszy dokonał jej skutecznego wypowiedzenia.

(dowód: pismo pozwanego k. 108)

Przed zawarciem umowy z dnia 11 sierpnia 2017r. (...) Spółka Jawna z siedzibą w K. realizowała dla Miasta Ł. – Zarządu Dróg i Transportu w Ł. kilka innych projektów. Wcześniejsza współpraca stron przebiegała poprawnie, powód nie miał problemów z uzyskaniem dokumentacji niezbędnej do realizacji przyjętych zadań. W 2018 r. powodowa spółka wzięła udział w trzech przetargach ogłoszonych przez Miasto Ł., ale jej ofert zostały odrzucone ze względu na odstąpienie od umowy z dnia 11 sierpnia 2017r.

(zeznania świadka A. F. - protokół z rozprawy z dnia 13.09.2018r. [adn.: 00:37:02-00:53:52 k. 184-185]; faktura VAT k. 46; faktura k. 48 faktura k. 50)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów, których żadna ze stron nie zakwestionowała.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo wytoczone w niniejszej sprawie przez (...) Spółka Jawna z siedzibą w K. przeciwko Miastu Ł. – Zarządowi Dróg i Transportu w Ł. nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód domagał się zasądzenia kwoty 219.380 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 1 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty wskazując, że wyłączną winę za niewykonanie umowy z dnia 11 sierpnia 2017r. ponosi pozwany, który nie wywiązał się z jej warunków poprzez opieszałość przy dostarczaniu danych dotyczących rozkładów jazdy środków komunikacji publicznej objętych zakresem zlecenia oraz odmowę dostarczenia danych dotyczących tzw. odległości międzyprzystankowych. Według powoda brak współdziałania, do którego był zobowiązany pozwany zlecający realizację projektu stał się przyczyną niewykonania zlecenia i decyzji powoda o odstąpieniu od umowy.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa wskazując, że opóźnienie w wykonaniu umowy nastąpiło z przyczyn niezależnych od wykonawcy, a leżących wyłącznie po stronie powodowej spółki, która już na etapie przetargu i podpisania umowy dysponowała aktualnymi danymi umożliwiającymi realizację zleconego projektu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z **art. 483 § 1 k.c.** można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

Do przedmiotowo istotnych elementów zastrzeżenia kary umownej zalicza się określenie zobowiązania lub pojedynczego obowiązku, którego niewykonanie lub nienależyte wykonanie rodzi obowiązek zapłaty kary umownej (wyrok SN z dnia 17 grudnia 2008 r., I CSK 240/08, LEX nr 484667). W każdym razie, ilekroć w umowie zastrzegana jest kara umowna, strony powinny zatem precyzyjnie wskazać tytuł do jej naliczenia, na przykład nienależytego wykonania umowy lub jednego ze świadczeń, do których dłużnik jest zobowiązany, wadliwość przedmiotu świadczenia, opóźnienie lub zwłoka w wykonaniu świadczenia, wskazując przy tym jej określoną wysokość albo sztywne kryterium odniesienia czy wskazanie podstaw do finalnego określenia jej wysokości (wyrok SN z dnia 15 listopada 2012 r., V CSK 515/11, LEX nr 1276233).

W doktrynie i orzecznictwie powszechnie przyjmuje się, że choć odpowiedzialność dłużnika z tytułu kary umownej za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania nie jest uwarunkowana poniesieniem przez wierzyciela szkody, to jest uwarunkowana pozostałymi przesłankami odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c. Kara umowna stanowi odszkodowanie umowne i przysługuje wierzycielowi jedynie wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy jest następstwem okoliczności, za które dłużnik ponosi odpowiedzialność. Innymi słowy zakres odpowiedzialności z tytułu kary umownej pokrywa się z zakresem ogólnej odpowiedzialności kontraktowej dłużnika, który zwolniony jest od obowiązku zapłaty kary, gdy wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania było następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Oznacza to, że przesłanką dochodzenia zapłaty kary umownej jest wina dłużnika w postaci co najmniej niedbalstwa (W. Czachórski, *Zobowiązania*, 2009, s. 350; Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania*, 2012, s. 345; T. Wiśniewski (w:) G. Bieniek, *Komentarz*, t. I, 2011, s. 800; wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 stycznia 2011 r. II CSK 318/10, z dnia 6 października 2010 r. II CSK 180/10, z dnia 11 stycznia 2008 r. V CSK 362/07, niepubl., z dnia 21 września 2007 r. V CSK 139/07).

Bezspornym w niniejszej sprawie było to, że Miasto Ł. – Zarząd Dróg i Transportu w Ł. w umowie z dnia 11 sierpnia 2017 r. Nr (...), w wyniku uprzednio przeprowadzonego przetargu nieograniczonego, zleciło (...) Spółce Jawnej w K. wykonanie zamówienia polegającego na przeprowadzeniu całodziennych badań tzw. potoków pasażerskich na określonych przez zamawiającego liniach komunikacyjnych dziennych i nocnych autobusowych i tramwajowych. Bezsporna była cena, jaką strony ustaliły za wykonanie zlecenia opiewająca na kwotę 1.096.900,00 zł i zastrzeżone w umowie terminy realizacji poszczególnych etapów prac.

W toku postępowania pozwany nie zaprzeczał, że w chwili podpisania umowy nie przekazał powodowej spółce danych dotyczących odległości międzyprzystankowych oraz wszystkich rozkładów jazdy autobusów i tramwajów linii stanowiących przedmiot badania. Nie kwestionował także, że uzupełnianie danych rozkładowych, które zmieniały się wielokrotnie w trakcie realizacji projektu, odbywało się pod presją wykonawcy, który wielokrotnie drogą mailową ponaglał zleceniodawcę do przekazania stosownej dokumentacji.

Poza sporem było to, że powodowa spółka nie przekazała pozwanemu harmonogramu badań dotyczącego wszystkich linii objętych zakresem zlecenia do dnia 25 września 2017 r., tj. z minimum tygodniowym wyprzedzeniem przed ich rozpoczęciem wynikającym z § 1 ust. 2 pkt. 6 umowy, nie przystąpiła do realizacji etapu obserwacji terenowych, których początek został określony na 2 października 2017r. i nie wykonała umowy w terminie do 30 listopada 2017 r. (§8 umowy), a w konsekwencji nie wywiązała się w żadnym zakresie z wykonania zobowiązania.

Rozstrzygnięcia wymagała kwestia, czy w dacie zawarcia umowy powód był w posiadaniu danych umożliwiających realizację zleconego projektu, w szczególności ustalenie, czy do wykonania umowy wystarczające były aktualizowane w trakcie trwania zobowiązania rozkłady jazdy autobusów i tramwajów linii objętych zakresem badań, oraz czy brak danych dotyczących odległości międzyprzystankowych był przeszkodą w przystąpieniu do badań terenowych.

Analizując okoliczności ustalonego stanu faktycznego Sąd doszedł do przekonania, że uchybień w wykonaniu umowy dopuściły się obie strony zobowiązania.

Dokonując oceny zachowania pozwanego w celu ustalenia tego, czy ponosi on winę za niewykonanie umowy z dnia 11 sierpnia 2017 r., Sąd miał na uwadze jego opieszałość w uzupełnianiu dokumentacji niezbędnej do realizacji projektu, wynikającą bez wątpienia z faktu zlecenia wykonania badań już po rozpoczęciu procesu szeroko zakrojonych zmian w rozkładach jazdy i trasach środków komunikacji publicznej na terenie Ł. i aglomeracji (...). Okoliczność ta stanowiła bezsprzecznie utrudnienie dla powoda, wielokrotnie monitującego o niezwłoczne przekazanie danych koniecznych do realizacji przedsięwzięcia, co oczywiście miało wpływ na termin realizacji poszczególnych jego etapów, ale nie niweczyło możliwości wykonania zobowiązania. W tak ustalonych okolicznościach zachowanie strony pozwanej należy rozpatrywać nie w kontekście nienależytego wykonania umowy, nakładającej na pozwanego obowiązek współdziałania przy realizacji zleconego projektu (§1 pkt. 2 ppkt. 1 i ppkt. 2, §2), a raczej na płaszczyźnie uchybienia regułom postępowania w relacjach między kontrahentami.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego, Sąd ustalił bowiem, że dane dotyczące odległości między przystankami, których brak był, zdaniem powoda, główną przyczyną nieprzystąpienia do badań terenowych, nie były niezbędne do sporządzenia harmonogramu badań i przystąpienia do tego etapu realizacji zlecenia. Zeznający w sprawie w charakterze świadka pracownik powodowej spółki (...), odpowiadający kompleksowo za realizację całego zadania, przyznał na rozprawie, że dane te były niezbędne dopiero po wykonaniu obserwacji w terenie do celów technicznych, miały ułatwić analizę zebranych pomiarów i służyć przyspieszeniu procesu transkrypcji danych z ankiet papierowych do elektronicznej bazy danych. Dysponując wyłącznie danymi rozkładowymi, powód mógł wykonać w terminie harmonogram badań i bez przeszkód przystąpić do realizacji badań w terenie. Umowa stron wyraźnie rozróżnia zresztą pojęcie badań, do przeprowadzenia których niezbędne były odległości międzyprzystankowe (§ 1 ust. 2 pkt. 2 j umowy) i samych obserwacji terenowych, które mogły być wykonane bez informacji o tych odległościach (§ 8 umowy).

Oceniając zachowanie powodowej spółki przy realizacji umowy Sąd wziął pod uwagę to, że przystąpiła ona do przetargu w trybie ustawy o zamówieniach publicznych dobrowolnie i bez przymusu. Świadomie podpisała umowę o niezwykle krótkim - zważywszy na zakres prac – terminie realizacji. Przystępując do umowy wyraziła zgodę na zawarte w niej warunki. Już na etapie składania oferty w przetargu i podpisywania umowy powódka zdawała sobie sprawę ze skali przedsięwzięcia, wymagającego zaangażowania dużego kapitału pracowniczego, którego pozyskanie wiązało się z szeroko zakrojonymi, czasochłonnymi działaniami rekrutacyjnymi. Skalę projektu definiowała także cena jego wykonania wynosząca 1.096.900,00 zł. Tymczasem z ustalonego stanu faktycznego wynika, że do koordynacji całego przedsięwzięcia powódka zatrudniła tylko jednego pracownika K. C., na którego scedowała obowiązek przygotowania kompleksowej bazy danych, obliczenia wskaźników do pomiarów terenowych, przeszkolenia kilkuset pracowników i koordynowania badań terenowych, a także nadzór nad transkrypcją danych z ankiet do systemu elektronicznego i analizą wyników badań. Jak wynika z ustalonych okoliczności sprawy przyczyną zaniechania przystąpienia do badań terenowych nie był sam brak danych dotyczących odległości międzyprzystankowych, mających służyć jedynie analizie wyników końcowych pomiarów i przyspieszeniu procesu transkrypcji danych, ale obawa strony powodowej, że bez tych danych nie poradzi sobie z wykonaniem zlecenia w określonym umową terminie. W tym miejscu podkreślić należy, że powodowa spółka jako profesjonalny przedsiębiorca winna liczyć się z możliwością wystąpienia różnego rodzaju przeszkód w trakcie realizacji kontraktu i przedsięwziąć wszelkie środki w celu zorganizowania zaplecza, pozwalającego na zapobieżenie lub zniwelowanie skutków potencjalnych problemów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym także wyasygnować i zabezpieczyć w swym budżecie środki finansowe na związane z tym nieprzewidziane wydatki.

W rozpoznawanej sprawie powódka nie podjęła żadnych kroków zmierzających do przyspieszenia realizacji zadania i wywiązania się z przyjętych na siebie zobowiązań umownych. Środkiem zaradczym, mogącym uratować projekt mogło być, zdaniem Sądu, zatrudnienie dodatkowego pracownika, co z całą pewnością wiązało by się z przekroczeniem budżetu przeznaczanego na realizację umowy, jednakże w konfrontacji z ustaloną w umowie ceną zlecenia, nie

stanowiłyby to dla wykonawcy znaczącej dolegliwości finansowej, tym bardziej, że środki, jakie wydatkował w trakcie wykonywania umowy na kampanię reklamową, wynajem lokalu, itp., zamknęły się w symbolicznej, relatywnie do wartości zlecenia kwocie 30.000 zł. Z uwagi na powyższe uznać należało, że powódka godziła się świadomie na opóźnienie w wykonaniu zlecenia.

Co do samych rozkładów jazdy wskazać trzeba, że zostały one przekazane powodowi w dniu 26 września 2017 roku (k. 80), przed wyznaczonym terminem rozpoczęcia badań terenowych, które miały się odbywać między 2 a 22 października 2017 roku (k. 23). Częściowo te rozkłady znane powodowi były już wcześniej, w dniu 26 września 2017 roku nie przesłano rozkładu jazdy trzech linii (51, 61 i 67), które jednak znajdowały się w jednej wiązce, podlegającej badaniu w jeden dzień roboczy do 22 października 2017 roku (k. 20 odwrot). Umowa stron nie precyzowała przy tym terminu, w jakim zamawiający miał przekazać powodowi dane dotyczące rozkładów jazdy. Jak to już zostało wyżej podkreślone, działanie pozwanego w tym zakresie było niewątpliwie opieszale, jednakże brak jakichkolwiek dowodów i podstaw do twierdzenia, że przekazanie powodowej spółce rozkładów jazdy we wskazanych terminach rzeczywiście uniemożliwiłoby przeprowadzenie obserwacji pasażerów w terminach wyznaczonych w umowie, to jest do dnia 22 października 2017 roku. Obserwacje prowadzone miały być w ośmiu wiązках, to jest przez osiem dni (§ 1 ust. 2 pkt. 2 a umowy), a ich prawidłowe zorganizowanie należało do strony powodowej. Na tydzień przed rozpoczęciem terminu obserwacji i na cztery tygodnie przed planowanym jej zakończeniem, zleceniobiorca dysponował już pełnymi danymi do zaplanowania siedmiu z ośmiu dni obserwacji. To nie zostało jednak wykonane, a w zamian strona powodowa podjęła czynności zmierzające do wypowiedzenia umowy. Mimo zatem uchybień po stronie zamawiającego, nie ma podstaw do stwierdzenia, że wypowiedzenie umowy nastąpiło (wyłącznie) z przyczyn leżących po stronie zamawiającego; ostatecznie uznać trzeba, że powodem wypowiedzenia umowy była raczej ocena sytuacji przez zleceniobiorcę, iż nie zdoła wykonać w czasie umowy, jednakże słuszność takiej oceny nie została w rozpoznawanej sprawie wykazana. Jak to już zostało wyżej podkreślone, wystarczające było takie zorganizowanie pracy przez wykonawcę zlecenia, by możliwym było wykonanie go na czas, tymczasem wykonawca do wykonania zlecenia faktycznie nawet nie przystąpił.

Te wszystkie okoliczności stanowiły podstawę aby uznać, iż niewykonanie przez stronę powodową umowy w terminie nastąpiło z przyczyn leżących po jej stronie i było przez nią zawinione w zakresie niedbalstwa. Dlatego brak jest, w ocenie Sądu, podstaw do obciążenia strony pozwanej obowiązkiem zapłaty przewidzianej umową kary umownej.

Zatem biorąc pod uwagę wyżej poczynione rozważania, Sąd uznał, że dochodzone przez powoda roszczenie nie jest zasadne i dlatego oddalił powództwo w całości.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z §2 pkt. 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z dnia 22 października 2015 r. ze zm.).